

אור נחמיה

יוצא לאור לכבוד הצדיק המקובל האלוקי

הרב נחמיה מוטא זצוק"ל

בעידודו ובהכוונתו של מורנו ורבנו הרב יעקב יעקב שליט"א
הרב האזורי ומרא דאתרא של מושב "תעוז".

גליון מספר 1

**קיום לדמותו, תולדותיו והנהגותיו של מו"ר
הגאון המקובל הרב נחמיה מוטא זצוק"ל.**

דבר העורך

השם והזיהוי לאנשי סוף
שמותם להפגיש לאנשי קהילתנו
היקרים סגן תולדות איכותי זה
אשר ישלח בו דברי תורה מפי
פני קהילתנו השלום דברי האמת
ואחשבה מפי חכמי הצורות
וכאמון מהפכה בקהילתנו
יציאת הקמת הסגן נעשה
מתוך תחושת שליחות להפגיש
קמתו של קהילתנו - קהילת
קוצ'ין אשר שמה מתוך מסיבות
נפש מאש של סכני התורה
והמחלות של סכני ההלכה
לקחת חבל בשליש המערכה האל
הקדש הנני פונה לכל אחד
ואחד מבני הקהילה המקשה
לפתור מאורעות ופגמות של
אמת שכולם לפיכך
ולכיום ישלח לאנשי סוף תחינה
שיהיה סגן זה סגן ותולדות
ויאמר כאיש אחד בלב אחד את
בני הקהילה ואמלא נקמה את
הפאולה השלמה אמן
הפכת הצדיק תחיל של פאסח
שלכם -
אריה יוסף

אור נחמיה

אגוד קהילות יוצאי קוצ'ין

טלפון מערכת: 0527-629249

כתובת המשרד: רח' קלישר 5 ב"ב

מיקוד 51388

דוא"ל: ORNM12@walla.com

ניתן לשלוח הערות, תגובות, ומודעות

אין לטלטל בשבת במקום שאין ערוב!

© כל הזכויות שמורות למו"ל

זכתה קהילתנו הקדושה להתעטר בעטרת צדיק על ראשה - הוא הרב
הגאון הבקי בנסתר כבנגלה רבינו נחמיה מוטא זצוק"ל, אשר שפעת
אור תורתו זורח בכל תפוצה (כנכתב במצבתו). יש הטוענים שהרב
זצוק"ל הגיע לעיר קוצ'ין מעירק, אך הסבירות היא שהגיע מתימן
והראיה שההוספות שהוסיף לתפילות השבת והחג ובעיקר לשמחת
תורה מופיעים גם בסידורי התפילה של אחינו בני תימן. וכן בקריאת
"בשם הרחמן" הנהוג בקהילתנו לאמרו בשעת החופה מצאנו כעין זה
בסידור תכלאל בשינוי לשון. וכן בשבת חתן כשקוראים לחתן לעלות
לתורה בנוסח "קום חתן קום.. מצאנו כעין זה בסידור תכלאל עתיק:
"חתן נעים עלה בתוך עם אמוני לקרא בתורת ה'.. קום חתן לקרא
בתורה קום במהרה קום חתן אשכול הכופר". (ועיין עוד סימוכין לדבר
בקובץ "שמחת הנישואין בקוצ'ין" מאת הרב יעקב יעקב שליט"א). ויש
הסוברים שהיה בתימן בתקופת הרב הגאון ר' שלום שבזי זצוק"ל ואז
החליט הרב נחמיה זצ"ל לעבור ולהתגורר בהודו. הרב היה מקובל
גדול והרביץ תורה ברבים, הרבה אנשים באו לקבל ברכתו ונושעו
בעיקר היו אלה חולים ונשים עקרות, רבים הלכו לאורו ועליו נאמר:
"צדיק גזור והקב"ה מקיים". בין יתר חיבוריו הידוע מכל הינו הספר
"שיר קולס" ועוד פיוטים רבים אשר ביניהם נמצא: "נורא אשר לך
מלכות" (בפיוט זה מופיע שמו של רבנו בר"ת) וכן אמירת יהי רצון
הגדול שאומרים במוצאי שמחת תורה. רבינו נתבקש לישיבה של
מעלה בשנת הושל"ם, כ"ה לחודש כסלו. רבינו נטמן בבית הקברות
היהודי בקוצ'ין, ורבים רואים בכך נס משמים שקברו הוא היחיד שנותר
שם. יש עדויות רבות על גויי האזור הבאים לפקוד את מקום קבורתו
ואף משמרים ומתחזקים את הציון. בנוסח המצבה כתוב: "נוח נפש של
המקובל המפורסם ס.ק. אשר שפעת אור תורתו זורח בכל תפוצה,
החכם השלם החסיד האלוקי כבוד מורנו הרב נחמיה בן כבוד מורנו
הרב החכם היקר אברהם מוטא זצוק"ל. ושבק חיי לרבנו ביום א' כ"ה
לחודש כסלו שנת הושל"ם ליצירה" (לפני כ- 387 שנה לערך). תהא
נשמתו צרורה בצרור החיים, אמן!

נשמח לקבל סיפורי מופת או עדויות מאנשים אשר נושעו בזכות הצדיק.
(תשואות חן חן למר יוסף אורן הי"ו על העזרה בעריכת החומר הביוגרפי).

עלון זה יו"ל לע"נ המ' נחמיה אליאס בן יוסף ז"ל.

הוקדש ע"י בנו מר אהוד אליאס הי"ו להצלחתו ובני ביתו.

יום שמחה לקהילה

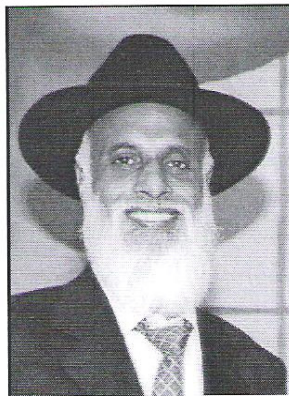
מאמר מאת מורנו ורבנו הרב יעקב של"ט מרא דאתרא דמושב תעוז

ועכשיו שבית המקדש חרב ובטלה השמחה מהרבה ימים שנזכרו במגילת תענית, מכניסים אנו את השמחה בתורה שעוסקים בה, שנאמר: מיום שנחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד, כי החורבן לא נגע בתורה, שנאמר: "ופקודי ה' ישרים משמחי לב", ואפשר לשמוח ע"י התורה גם בתקופה זו, לפיכך מוסיפים מיום זה ואילך

עד סוף החורף, וקובעים עיתים לתורה גם בלילה מלבד העיתים שקובעים ביום. נראה לי שהשמחה שלנו היא מיוחדת, אמנם קטנים אנו בכמות אבל גדולים באיכות, אבותינו ואבות אבותינו חיו עם אמונה טהורה בהקב"ה והקפידו על קלה כבחמורה, ועם אותה אמונה הגיעו לא"י, וב"ה גם הבאים אחריהם נשארו עם אותה אמונה, ועל זה צריכים אנו לשמוח, אבל היות וכתוב: "מעלין בקודש ואין מורידין", צריכים אנו אחי

ורעי היקרים, להשתדל ולהוסיף באמונה זו ככל יכולתנו, ולמעשה המטרה היא קיום המצוות וחינוך בנינו ובנותינו בדרך זו והתפילה היא שנזכה ללכת לאורם של אבותינו וממילא השמחה תהיה מושלמת.

בהזדמנות זו נברך את היוזמה המבורכת של העוסקים בהוצאת עלון זה, שיהיה כקול שופר בקהילתנו, כשם שהשופר משמיע את קולו, כך ב"ה יש לעדתנו מה להשמיע ולדבר ולהראות את מורשת עתיקת היוםמין הנפלאה. "ישלם ה' פעלם ותהיה משכורתם שלימה מעם ה' אלוהינו". יבורכו מן השמים "בכל מכל כל", תפילה לבורא עולם שחפץ ה' בידם יצלה, ולעלון ראשון זה יהיה בעז"ה המשך והצלחה רבה אכי"ר!

ברוך שהחנינו וקיימנו לזמן הזה, יום שמחה וגילה היא לנו עם הוצאת עלון זה לאור, כולי אחוז התרגשות בכתבי מאמר זה, ובטוח אני כי גם אתם הקוראים והרואים את העלון מתרגשים לא פחות, ומדוע? לא משום שיוצא לאור עוד עלון, בנוסף לכל העלונים הקיימים כבר, אלא משום שעלון זה הוא מיוחד במינו המיועד לעדה מיוחדת במינה, עדת יהודי קוצ'ין, היכולה

להתפאר על אוצרותיה הרוחניים עם מסורת עתיקת יומין, ועם דרך חיים אצילה ומיוחדת. נאמר במשנה [תענית כ"ו ע"ב] "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיום הכיפורים. הגמ' (שם) שואלת: בשלמא יום הכיפורים הוא יום סליחה ומחילה, יום שנתנו בו לוחות אחרונות, אלא ט"ו באב למה עשו אותו יו"ט? אחד התירוצים של הגמ' הוא תירוצם של רבה ורב יוסף

האומרים שבט"ו באב פסקו מלכרות עצים למערכה, ופירושו שבזמן בית שני ערכו אנשים שנדבו עצים למערכה והוא הנקרא "קרבת עצים". והמתנדבים חרפו נפשם לכל סכנה והביאו את קרבנם ממרחקים לעיתים מזומנות, ונשאו אותם בשירה ובזמרה, ויום האחרון לכריתת העצים היה בכל שנה בט"ו באב היות ורק עצים יבשים שאינם מתולעים כשרים על המזבח, ומט"ו באב נחלשת כוח החמה ואינה מיבשת את העצים הכרותים ונכנסים בהם תולעים ונפסלים למזבח. לפיכך אותו יום שהשלימו בו את המצווה והכינו עצים עד הקיץ הבא, עשו אותו יום שמחה, והיו קוראים אותו "יום תבר מגל", דהינו יום שבירת הקרדומות. בשנים קדמוניות עשו יום זה ליום טוב גמור,

מאי טעמא?

רבים השואלים על מה ראו חכמי קהילתנו לתקן מנהגים אשר יחודם שמורים אך ורק לקהילת יוצאי קוצ'ין, בכדי לתת טעם במנהגים אלו נביא במדור זה מעת לעת טעמים וסיבות לאותם מנהגים ועי"כ נראה בחוש כיצד השכילו חכמי קהילתנו לנהוג במנהגים אשר רמוזים במקורות!

שאלה: בהלולת הצדיק רבי נחמיה מוטא זצ"ל היו שנהגו לנדרור בעת צרה להביא להלולא 21 "אפס" (פיתות עגולות במחבת) ועוף מטוגן ומחלקים אותם למשתתפים בהלולא. וכשנודרים מתפללים לה' שיושיעם בזכות הצדיק. ונשאלת השאלה מדוע דווקא מנין 21? פנינו למור"ר הרב יעקב של"ט ממושב "תעוז" ולהלן תשובתו: "עשרים ואחת – בגימטריא: אהיה הנאמר בפסוק: "אהיה אשר אהיה" (שמות ג' פס' י"ד) ובאורו: הקב"ה שולח את משה רבנו ע"ה להוציא את בני ישראל ממצרים ולהושיעם מצרתם ואומר משה: "מה שמו ומה אומר אליהם", ועונה הקב"ה: "אהיה אשר אהיה", שאהיה עמם בצרה זו ואף לעתיד לבוא. (עין בספר "אור החיים" וכן ב"זה"ק" – חלק ג' דף רצ"ז ע"ב). ולפי זה מובן מנהגנו להביא עשרים ואחת אפס, שע"י מספר זה שהוא שם ה' מתפללים ומבקשים מהקב"ה שיושיע ויציל מכל הצרות והיטורים.

השגחה פרטית - עד היכן?

עמוד זה לע"נ המ' יצחק בו יוסף ז"ל זוג' מרת אסתר בת שרה ע"ה הומדש ע"י המשפחה הכבודה.

קוראים יקרים!

במאמר זה יבואר בעז"ה כיצד ה' יתברך משגיח על העולם ועל ברואיו בהשגחה פרטית ושאינ שום דבר הנעשה במקרה וכל מה שקורה על כל אחד ואחד בין לטוב ובין לרע הכל בצדק ובמשפט והכל לפי מעשיו. בעשרת הדברות

נתנה המצווה הראשונה "אנכי ה' אלקיך" ומדוע ה' יתברך פתח דווקא במצוה זו ולא אחרת? אין זאת אלא ללמדנו את חשיבותה של מצות האמונה שהיא שקולה כנגד כל המצוות. אמונה תמימה ופשוטה היא ירושת אבותינו הקדושים - להתרחב לאמונה יתירה ולהגיע לביטחון אמיתי בה' יתברך. לפעמים נראה לאדם שיש לו אמונה שלמה בה' ואין עוד מה לחדש לו בנושא זה. כמוכן שמחשבה מסוג זה נובעת מחוסר ידיעה שהרי ידוע שלאמונה יש מדרגות אין סופיות

וצריך למפה ולהגדיל אותה, שהרי עיקר חיינו אנו שואבים מהאמונה. הקב"ה מתקשר אלינו דרך רמזים לכל אורך חיינו על מנת שנדע את רצונו. כאשר אין אנו מבינים רמזים אלו הרי אנו דומים לאדם שמחפש מטמון באמצעות מפה שאינו מבין את סימניה... מובא בשם ה"בעל שם טוב" שהלך עם תלמידיו בשדה ופתאום נשבה רוח חזק וברגע אחד הפילה כמה עלים מאחד העצים. פנה ה"בעל שם טוב "

הרה"ג יעקב פולק שליט"א מרא דאתרא דמושב מסילת ציון

לתלמידיו ואמר להם : תראו עד היכן גודל ההשגחה. הרוח הזו שחלפה כרגע היתה בשביל תולעת קטנה שצעקה לבורא עולם מפני שקרני השמש חיממו אותה מאד והבורא יתברך שרחמיו על כל מעשיו שלח רוח זו שתפיל כמה עלים מהעץ על מנת שיסתירו את התולעת מחום השמש.

לסיכום - צריכים אנו להבין שאין שום דבר בעולם שנעשה במקרה או בדרך הטבע שהכל בהשגחה פרטית. הישרדותה של עדת קוצ'ין במשך 2000 שנות גלות נראית לנו לכאורה כמבע אך המתבונן היטב בהסטוריה מגלה שאכן היה פה נס גלוי. הישרדותם נבעה גם מחמת רצונם ונחישותם של קהל עדתנו לשמר את התורה והמצוות. על פי תורתנו הקדושה האדם לא נברא בעבור מצבו בעולם הזה אלא בעבור מצבו

לעולם הבא, אלא שמצבו בעולם הזה הוא אמצעי למצבו בעולם הבא. לכן אל תתנו לעולם הזה להטעות אתכם...

בהודמנות זו הנני לשיר ברכה נאמנה לרגל הקמת העלון אשר ישמש כבמה לנעשה בקהילתנו ולשמר מורשת עתיקת יומין זו. נאחל ליוזמי העלון ברכה והצלחה ושיזכו להרים קרנה של קהילתנו, אמן!

יהודי קוצ'ין בראי ההסטוריה

מר יצחק נחמיה נ"י מושב נבטים

קוראים יקרים!

קהילת יהודי קוצ'ין הינה קהילה עתיקה ביותר בתפוצות כ-950 שנה לפני הספירה וכן הייתה הנסיכות היהודית העצמאית היחידה שהתקיימה מתקופת בית ראשון עד המאה הראשונה לספירה זו קהילה שקיבלה זכויות יתר שכללה אוטונומיה עצמאית ותואר נסיכות מהמארג'ה של קוצ'ין. קהילה ששמרה על מסורת יהודית עתיקה ומסורות יהודיות מאוחרות, היות ששמרה על קשר רציף עם העולם היהודי בארץ ישראל וקהילות יהודיות אחרות בתפוצות. קהילה שבעבר הייתה גדולה מאד והצטמצמה בתקופת השלטון הפורטוגזי והשלטון של טיפו סולטן. קהילת יהודי קוצ'ין שרדה עקב השמירה על אורח חיים דתי. מהמאה ה-16 עד העלייה לארץ בשנת 1950 שמרו על גודל אוכלוסיה קבוע של כ-3000 נפש בלבד. כיום נשארו בקוצ'ין 75 נפש בלבד מבני הקהילה וכל השאר עלו לארץ ישראל בין השנים 1950-1962 זו אחת מהקהילות הבודדות שמימנו את כל הוצאות עלייתם לא"י.

רוב בני הקהילה התיישבו במושבים וכל השאר בערים, קהילת יהודי קוצ'ין מהווים מופת בארץ והשתלבו במוסדות ציבוריים ובצבא תרמו ותורמים בפיתוחה של א"י.

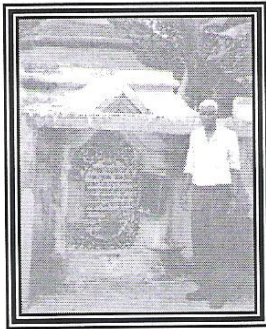
וכיצד התנהלו חייהם של בני הקהילה בקוצ'ין? - על כך בכתבה הבאה...

הנני לברך על הוצאת העלון ומאחל בהצלחה בעבודתכם הקדושה! הנני לקוות שהוצאת העלון תתן ביטוי לחיי הקהילה בארץ ושיקבל את התנופה להפצה.

עלי עשור ועלי קוצ'ין

ספורה של עדת בני קוצ'ין

מאת מר יוסף אורן הי"ו, מושב תעוז

ישאי סביב עניין וראי כולם נקבעו באי לך בניך מרחוק יבואו בנותיך...תאמנה" עם מבצע קיבוץ וגלויות שהחל בשנת התש"ה, גם קהילת קוצ'ין.

ארוה את מלמליה, מכרה את רכושיה וקנתה כרטיסים לעליה לא"י. קהילה זו

התיישבה בחוף מלאכר במדינת קרלה שבדרום הודו במחוז קוצ'ין אשר הייתה בחמישה מרכזים, ומנתה כ-3000 נפשות בלבד. קהילה נפלאה זו של יהודים שחומי עור שלווים ובישנים, אדיבים וחרוצים, הינה עתיקת יומין. סיפור היוחסין מתחיל בגולים הראשונים אשר הגיעו אחרי חרבן בית ראשון מתימן יחד עם חמתיישים אשר הופיעו באזור עם אנויותיו של שלמה המלך. המסורת מספרת לפי שירים עממיים שנכתבו ע"י בני הקהילה, שספני שלמה המלך הגיעו בשנת 950 שנה לפני הספירה בכדי להביא בשמים וקטורת לביהמ"ק. בחוף מלאכר היהודים הקימו את נמל קראנגנור, נמל ששימש מרכז מסחרי בין הודו לאפריקה היהודים, כימים מאוחרים יותר בשנת 379 לספירה קיבלו מהמלך המקומי זכות אוטונומית על הנמל וזכויות רמות מעלה של קניין ואדמות. העדות הכתובה המוקדמת ביותר על קיומה של קהילה יהודית בקרלה היא בקבוצה של לוחות נחושת חקוקים למנהיג היהודים יוסף רבן. על הלוחות נכתבו זכויות ליהודים בענייני פולחן וכלכלה, פטור מתשלום מיסים, הזכות לגבות מיסים וזכות יתר להשתמש במנורות מסוימות, בשימשיות, בתופים ובחצוצרות. סיפור התקופה הקדומה לומה בערפל העבר הרחוק, הרי סיפורן של שתי תקופות מאוחרות יותר מהמאה ה-4 עד המאה ה-16 שבה זכתה הקהילה לקיום נסיכות יהודית, מלכות בית רבן. התקופה השנייה מהמאה ה-16 ועד תקופתנו ברור הדבר יותר! בתקופת הנצרות בשנת 52 לספירה הגיע שליח בשם סאן תומס שרי והצליח להשפיע על יהודי המקום שהיו כימים ההם. למרות כל התהפוכות והתלאות הצליחה קהילה מועטת אוכלוסין זו לשמור על עצמיותה ועל המקוריות שלה מבלי להיות מושפעת מן הסביבה הנכרית, לא באורח חיים ואף לא בלבוש ובשפה, הרף ריחוקה ממרכזים יהודיים בין היתר בזכות המשטר הפטריארכאלי המהווה עד היום חלק בלתי נפרד מהווי המשפחה והקהילה. משטר זה יונק את עוצמתו מן הערצה למבוגרים ולזקנים, הערצה המתבטאת בתקנות רבות המקובלות במסורת העדה. מידת הליכוד החברתי אצל כל יהודי קוצ'ין הינה רבה מאוד כל אירוע משפחתי נחוג ע"י הקהילה כולה בחו"ל ובארץ ביטוי הולם לליכוד חברתי זה ניתן לראות בסעודות מצווה זמרת שירי הקולם, שירות ותשבחות בעברית כאשר השפה שהייתה שגורה על פיהם היא שפת המליאלם (שפת הדיבור בדרום הודו) שירי הקולם מבטאים את האמונה בה, בעם ישראל ובארצו ואת הערגה לביאת המשיח דבר שמסתיים בכל פיוט ופיוט. אין פלא אפוא שבהכרות המדינה מצאה את הקהילה מוכנה לממש לאלתר את הכיסופים לציון ואף שלא סבלה מרדיפות חיסלו אנשיה את רכושם כדבר המובן מאליה, ואף מימנו את הוצאות עלייתם ארצה. העלייה החלה ב-1950-1962, העלייה הגדולה ביותר הייתה בין השנים 1953-1954. בני הקהילה הקימו חמישה מושבים על טהרת בני קוצ'ין: בצפון-כפר יובל, בפרוודור ירושלים-מושב תעוז, מסילת ציון, מושב אביעזר, בדרום - מושב נבטים, ומספר גדול של מושבים מעורבים עם בני עדות אחרות כמו מושב נחם, תרום, כפר אוריה, מחסיה, פדיה, פתחיה, בית עוזיאל, כפר עופר, שחר, יסוד המעלה, גבעת כח ועוד... כמו כן השתלבו יפה בישובים עירוניים.

סוף דבר

"קול צופיך נשאו קול יחדיו ירגנו כי עין בעין יראו שוב ה' ציון..". (ישעיהו נ"ב ח'-י') בהזדמנות זו ברצוני לברך ולהוקיר את האברך הנעים הרב אריה יוסף יצ"ו על יוזמתו הברוכה להוציא לאור עלון זה יבורך מפי עליון ידיו רב לו בדרבון, באיסוף החומר והוצאה לאור. יה"ר שחפץ ה' בידו יצלה ויפוצו מעינותיו חוצה, יהי ה' עמו ויצליח ללכד את העדה בשופר גדול זה.

בית אהרן

שאלות בהלכה בבית מו"ר
חרה"ג
ר' יעקב יעקב שליט"א
בכל יום בין השעות
22:30 - 20:00
בטל': 9911655-02

ניתן להנציח את עלון זה
לע"נ יקירכם וכן
להקדישו לזכות
ולהצלחה ולרפואה,

נתן לחש את הספר סיד קול וחוש

"הנחתו נשירי זמרה"

אצל ר' שלמה אליה 058-598978

בשורה משמחת!!!

עלה בידנו להקים ארגון אשר ייתן מענה לצרכי בתי הכנסת של קהילתנו, כגון סידורים, חומשים וכי'... תורמים מבני הקהילה המעוניינים ליטול חבל בעשייה ברוכה זו וכן גבאים המעוניינים בסיוע הארגון נא לפנות למערכת.

טל': 6199892-03

ניתן להפיק את העלון "אור נחמה"
שיפות אבינו, אבינו, אבינו

לפני